

TENİS SPORCULARININ SPORA KATILIM MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

M. Burak KAMAN¹, Nevin GÜNDÜZ², Cecilia GEVAT³

¹Serbest araştırmacı, ²Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara,
³Ovidious University of Constanta Faculty of Physical Education and Sports, Romania

Geliş Tarihi:12.08.2016
Kabul Tarihi:02.03.2017

Öz: Bu araştırma, tenis spor dalı ile uğraşan sporcuların spora katılım motivasyonlarını belirlemek, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre spora katılım motivasyonlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacı ile yapılmıştır. Bu araştırmaya Ankara’da tenis eğitimi veren Ankara Tenis Kulübü (ATK), Tenis Clinic, İncek Tenis Yüzme Kayak Kulüplerinde (İTK) tenis spor müsabakalarına katılan toplam 126 (56 kadın, 70 erkek) sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, ‘Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği’ uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan bu ölçeğin araştırma için güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0,708$ olarak hesaplanmıştır. Araştırmada verilerin analizinde SPSS 20 istatistik paket programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Verilerin analizinde testleri belirlemek amacıyla değişkenlerin dağılımının normal dağılım gösterip göstermediği sorgulanmıştır. Uygulanan Kolmogrov-Simirnov ve Levene testleri sonucunda değişkenlerin normal dağılıma uyum sağlamadığı %5 yanılma düzeyinde belirlenmiş ve sporcuların spora katılım motivasyonlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet gruplarına göre değişip değişmediği parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi ve yaş grubuna göre fark kontrolü için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kadın ve erkek sporcuların spora katılım motivasyonlarını etkileyen en önemli motivasyonel faktörün “beceri gelişimi” olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada tenis sporcularının katılım motivasyonlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda tenis sporcularının katılım motivasyonlarında arkadaşlık, başarı statüsü, beceri gelişimi, eğlence, fiziksel uygunluk, hareket ve takım üyeliği alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmezken, yarışma alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kadınlar erkeklere göre yarışma durumunun spora katılım motivasyonlarını daha çok etkilediğini söylemişlerdir. Araştırmada sporcuların spora katılım motivasyonlarının yaşa göre karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda; arkadaşlık, beceri gelişimi, eğlence, fiziksel uygunluk, hareket, takım üyeliği alt boyutlarında yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmezken, başarı statüsü ve yarışma alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0, 05$). Farkın hangi yaş grubunda olduğunu tespit etmek için başarı statüsü ve yarışma alt boyutlarının ortalamalarının sıralaması incelendiğinde, 10-13 yaş ile 16-18 yaş grubu arasında olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Performans tenisi, katılım motivasyonu

RESEARCH ON THE MOTIVATION OF TENNIS PLAYERS FOR PARTICIPATING IN SPORTS

Abstract: This research was conducted in order to determine the motivations of athletes engaged in the sports branch of tennis for participating in sports and to examine whether their participation motivation differentiated based on the variables of age and gender. A total of 126 (56 female, 70 male) athletes, participating in tennis sports competitions organized by Ankara Tennis Club (ATK), the Tennis Clinic (Ankara), and Incek Tennis, Skiing, and Swimming Club (ITK), which provide tennis training in Ankara, took part in this research voluntarily. “The Participating Motivation Scale” was used as the data collection tool in this research. The reliability coefficient for this scale used in the research was calculated as $\alpha = .70$. The statistical package program SPSS 20 was used and descriptive statistics were utilized in the analysis of the data. Whether the variables displayed a normal distribution was examined to determine the tests to be used in data analysis. Kolmogorov-Smirnov and Levene tests were indicated that the variables were not normally distributed when significance was set up at $p<0,05$. Whether the opinions of the athletes related to the motivation inventory for sport motivation differed based on gender groups was determined by using the Mann-Whitney U test, non-parametric tests and the Kruskal Wallis test was used to find out if there is a difference according to age groups. It was determined that the most significant factor that affected the motivation of female and male athletes for participating in sports was the “skills development”. While a statistically significant diffe-

rence was not identified in the sub dimensions of friendship, success status, skills development, entertainment, physical fitness, movement, and team membership in the participation motivations of tennis players as a result of the Mann-Whitney U test, which was applied in the research in order to determine whether the participation motivations of such athletes displayed differences according to their genders, a significant difference was determined in the sub dimension of competition based on gender ($p < 0,05$). Data indicated that competitions affected women's motivation for participating in sports more compared to men. While a statistically significant difference was not identified in the sub dimensions of friendship, skills development, entertainment, physical fitness, movement, and team membership as a result of the Kruskal Wallis test, which was conducted in order to compare the sport participation motivations of such athletes based on their ages, a significant difference was determined in the sub dimensions of success status and competition based on age ($p < 0,05$). When the ranking of the mean averages of the success status and competition sub dimensions were examined in order to determine the age group in which this difference existed, it was found that this difference was in the age groups of 10-13 and 16-18.

Key Words: Performance tennis, participation motivation

GİRİŞ

Tenis sporu bireysel olarak uygulanan ve güç gerektiren bir spor olarak, son yıllarda tüm dünyada popüleritesi hızla artan ve ülkemizde de gerçekleştirilen projelerle okullara girerek tabana doğru yayılmaya başlayan, oynayanlara büyük keyif vermesi nedeniyle tercih edilen sporların arasında kendine yer bulmaya başlamıştır. Ayrıca bazı okullarda yürütülen mini tenis faaliyetleriyle de herhangi bir korta ihtiyaç duyulmadan, okulların spor salonlarında yapılan başlangıç eğitimleriyle de çok küçük yaşlarda öğrenciler tenisle tanışmakta ve temel beceriler buralarda öğretilmeye başlanmaktadır (Yıldırım, 2007).

Tenis sporu, yoğun antrenman programı ve çok çalışmayı gerektirmektedir. Bu spor dalında farklı tecrübeleri yaşamak için çok sayıda turnuvaya katılmak ve birçok farklı rakip ile oynamak gerekmektedir. Bireysel bir spor olan tenis sporu; iyi bir motivasyonla birlikte, devamlılık ve sabırlı olmayı gerektiren bir spor dalıdır. Tenis sporunda antrenman periyotlaması ve yapılan antrenman çalışmaları sürekli değişmektedir. Dolayısıyla öğretim metotlarında sürekli değişiklik ve iyileştirmeler yapılmalıdır. Herhangi bir spor dalında sporcunun yetiştirilmesi uzun dönem çalışma gerektirir. Tenis ise geç uzmanlaşma olan bir spor dalı olup, öğreticinin mutlak öğretmesi gerekli birçok alt beceri kümeleri vardır. Teniste üst düzey becerilere ulaşmak, onlara temel teşkil edecek birçok temel çalışmayı gerektirmektedir (dayanıklılık, sürat vb.) (Unierzyski, 2003).

Tenis sporunda bir sporcu üst düzeyde performansını arttırmak için öncelikle teknik ve taktik anlayış ön planda tutulmakta, ancak psikolojik, fizyolojik faktörlerin yanı sıra yapısal faktörlerde (bedensel ve kondisyonel performans) yavaş yavaş göz önüne alınmakta olup, yine de tam

olarak yeterli olmamaktadır (Tarhan, 2004). Burada antrenörlerin başarılı bir sezon için sporcusuna uygulayacağı uzun süreli ve yeterli antrenman programlarına katılımı arttıracak tedbirlerle sporcularının devamlılıklarını sağlamaları önemlidir.

Bu aşamada spora katılım terimi, bireyleri fiziksel olarak aktiviteye çekmek anlamında, geleneksel olarak spor psikolojisinde kullanılmaktadır (Acar, 2012, Markland, Ingledew, 2007). Spora katılım ile ilgili yapılan araştırmalar, yarışma sporlarında başarı oryantasyonu üzerine odaklanmış ve çoğunlukla çocukları ve genç yetişkinleri kapsamaktadır (Acar, 2012, Gill, Gross, Huddleston, 1983). Spora katılım motivasyonu kavramı (participation motivation), temel olarak spora ve fiziksel etkinliğe katılan bireyleri etkinliklere katılmaya yönlendiren nedenleri tanımlamak ve bu nedenleri kategorize etmek amacı gençlik sporunda araştırılması gereken bir kavram olarak belirlenmiş ve bu konuda birçok çalışma yapılmıştır (Acar, 2012, Gill, Gross, Huddleston, 1983, Gould, Feltz, Weiss, 1985, Klmt, Weiss, 1987, Oyar, Aşçı, Çelebi, Mülazımoğlu Ö 2001).

Katılım motivasyonu, Soyer ve arkadaşları (2010) tarafından insanı çalışmaya sevk etmek, çalışmak için bireyi harekete geçirmek ve isteklendirmek olarak tanımlanmıştır (Şirin, 2008). Bir diğer tanımda ise motivasyon, organizmayı davranışa iten bu davranışların düzenlilik ve sürekliliğini belirleyen, davranışa yön veren çeşitli iç ve dış etkenler ve bunların işleyişini sağlayan mekanizmalardır (Ayдын, 2001). Motivasyon kişiyi belirli bir eyleme yönlendiren içsel ve dışsal uyarımlardır. Dışsal uyarımlar bireyin dışında olan ve görevin yerine getirilmesi durumunda elde edilecek fayda ve ödüller, içsel uyarımlar ise, bireyin içinde olan ve bir göreve duyulan ilgi ve alınan keyiftir (Wann, 1997).

1980'lerde birçok spor branşındaki katılım motivasyonu üzerine yapılan çalışmalar sonucunda araştırmacılar, genç insanların neden spora katıldıkları ile

İlgili üç ana tema ortaya koymuşlardır; a) fiziksel yeterlilik, b) sosyal kabul, c) zevk alma (Weiss, Amorose, 2008).

Çocukların spora bir çok farklı sebep yüzünden katıldıkları kabul edilse de Passer (1982), spora katılımında en önemli faktörleri üyelik, beceri gelişimi, heyecan meydan okuma, başarı / statü, fiziksel iyi olma hali ve enerji harcama olarak 6 kategoride toplamıştır (Passer, 1982). Daha sonra ise Gill ve ark (1983), genç bireylerin spora katılma nedenlerini belirlemek amacı ile "Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği" ni (Participation Motivation Questionnaire) geliştirmişler ve bireylerin spora katılım nedenlerini beceri geliştirme, takım üyeliği / ruhu, eğlence, arkadaşlık, başarı /statü, fiziksel uygunluk ve diğer sebepler olmak üzere 8 alt boyutta değerlendirmişlerdir (Gill, Gross, Huddleston, 1983).

Benzer şekilde Weinberg ve Gould (1995), bireylerin spora katılımında birden fazla sebebin (kilo vermek, kendini iyi hissetmek vb.) etkili olabileceği gibi, ortak motivasyon sebeplerinin (beceri gelişimi, eğlence, sağlıklı olma) ve kişisel sebeplerin de (aile baskısı, bir şeyler yapma isteği) baskın olabileceğini belirtmişler ve motivasyonda yaş, cinsiyet ve kültürel farkların olabileceğine dikkat çekmişlerdir (Weinberg, Gould, 1995). Yılmaz'da (2002), her çocuğun farklı ve birden fazla sebepten ve faktörden etkilenerek spora katıldığı ve devam ettirdiğini, bu faktörlerin yaş, cinsiyet, spor çeşidi ve tecrübe düzeyine göre farklılıklar gösterdiğini belirtmiştir (Yılmaz, 2002).

Spora katılım motivasyonunda yaş ve cinsiyet faktörlerinin etkisinin çalışıldığı bir çok çalışma bu faktörlerin etkilerinin olduğu üzerinedir (Başar, 2014, Gould, Feltz, Weiss, 1985, Salguero, Gonzales-Boto, Tuero, Marquez, 2004). Bu bağlamda bu araştırma, tenis spor dalı ile uğraşan sporcuların spora katılım motivasyonlarını belirlemek, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre spora katılım motivasyonlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Tenis sporcularının spora katılım nedenleri nelerdir?
2. Tenis sporcularının spora katılım motivasyonları yaşa göre farklılık göstermekte midir?
3. Tenis sporcularının spora katılım motivasyonları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

MATERYAL VE METOT

Araştırma Grubu: Araştırmanın evrenini Ankara ilinde tenis sporu yapan ve tenis kulüpleri bünyesinde müsabakalara katılan tüm tenis sporcuları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tenis kulüpleri bünyesinde müsabakalara katılan 126 tenis sporcusu oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması: Bu araştırma da, verilerin elde edilmesinde, Gill, Gross, ve Huddleston (1983) nın genç bireylerin spora katılma nedenlerini belirlemek amacı ile geliştirdikleri (Gill, Gross, Huddleston, 1983) ve Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) tarafından uyarlaması yapılan, 9-17 yaşları arasındaki Türk öğrencileri için "Katılım Motivasyonu Envanteri (Participation Motivation Questionnaire)" kullanılmıştır (Oyar ZB, Aşçı HF, Çelebi M, Mülazımoğlu Ö 2001)

1983 yılında Gill, Gross ve Huddleston tarafından geliştirilen "Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği", bireyin spora katılım nedenlerini içeren 30 madde ve 8 alt boyuttan (Beceri Geliştirme, Takım Üyeliği/Ruhu, Eğlence, Arkadaşlık, Başarı/Statü, Enerji Harcama, Fiziksel Uygunluk, ve Diğer Sebepler) oluşmaktadır. Öğrencilerin spora katılım nedenleri "Çok Önemli (1)", "Az Önemli (2)", ve "Hiç Önemli Değil (3)" şeklinde 3'lü ölçek üzerinden değerlendirilmiştir (Gill, Gross, Huddleston, 1983). "Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği" de yer alan maddeler 1 (Çok Önemli) ile 3 (Hiç Önemli Değil) arasında değerlendirildiğinden, elde edilen düşük değerler o maddenin daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçek, Çelebi (1993) tarafından Türkçe' ye çevrilmiş ve bütün ölçekten elde edilen güvenilirlik katsayısı $\alpha = .91$ olarak bulunmuştur (Bayar, 2010).

Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu tarafından yaz spor okulunda ölçeğin geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmış ve 8 alt boyut olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için Cronbach's Alfa tutarlılık katsayısı $\alpha = .61$ (Beceri Gelişimi) ile $\alpha = .78$ (Başarı/Statü) arasında bulunmuştur. Toplam ölçekten elde edilen iç tutarlılık $\alpha = .86$ olarak bulunmuştur (Oyar, Aşçı, Çelebi, Mülazımoğlu, 2001). Bu çalışmada Çelebi tarafından oluşturulan, Oyar ve arkadaşları tarafından da kullanılan Türkçe form kullanılmıştır.

Bu çalışma için de bir ön çalışma yapılarak 30 kişi üzerinde güvenilirlik çalışması yapılmış toplam ölçekten elde edilen güvenilirlik katsayısı oldukça güvenilir ($\alpha = .70$) olarak tespit edilmiştir.

Ölçeği oluşturan alt boyutlara ait güvenilirlik analizi sonuçları aşağıda yer almaktadır. Alt boyutların Cronbach's Alpha değerinin $\alpha = .40$ ile $\alpha = .60$ arasında yer almaktadır, yani bir alt boyutun çıkması ölçeğin güvenilirliğini azaltmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Verilerin Analizi: Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 20 istatistik paket programı kullanılmıştır. Öncelikle çalışma grubu hakkında genel bir bilgi sahibi olmak için tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Daha sonra analizlerde kullanılacak testleri belirlemek amacıyla değişkenlerin dağılımının normal dağılım gösterip göstermediği ve dağılımın homojen olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu amaçla uygulanan Kolmogrov-Smirnov ve Levene testleri sonucunda değişkenlerin normal dağılıma uyum sağlamadığı %5 yanılma düzeyinde belirlenmiştir. Bu nedenle araştırmada sporcuların egzersize katılım motivasyon envanteriyle ilgili görüşlerinin cinsiyet gruplarına göre değişip değişmediği parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi ve yaş grubuna göre fark kontrolü için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Tenis sporcularının cinsiyete göre dağılımları.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	56	44,4
Erkek	70	55,6
Toplam	126	100,0

Araştırmada ankete katılan 126 sporcunun 56'sını (%44,4) kadın sporcular oluştururken, 70'ini (%55,6) erkek sporcular oluşturmaktadır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 2. Tenis sporcularının yaşa göre dağılımları.

Yaş	N	Yüzde
10-13	88	%70
14-15	18	%14
16-18	20	%16
Toplam	126	100,0

Araştırmaya katılan sporcularının yaşları 10 ila 18 arasında farklılık göstermektedir. Analizlerde yorum

kolaylığı sağlayabilmek adına yaş değişkeni 10-13, 14-15 ve 16-18 olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Tablo 2'den araştırmaya en yüksek katılımın olduğu yaş grubunun 10-13 yaş (88 kişi), katılımın en az olduğu yaş grubunu ise 14-15 yaş (18 kişi) grupları olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 2).

Tablo 3. Değişkenlerin normallik ve homojenlik testi.

	Kolmogrov-Smirnov		Levene Statistic	
	Statistic	p	Statistic	p
Yaş	0,427	0	12,36	0,001
Arkadaşlık	0,179	0	2,603	0,109
Başarı Statüsü	0,154	0	5,993	0,016
Beceri Gelişimi	0,312	0	0,627	0,43
Eğlence	0,223	0	1,67	0,199
Fiziksel Uygunluk	0,178	0	0,405	0,526
Hareket	0,39	0	5,534	0,02
Takım Üyeliği	0,231	0	12,757	0,001
Yarışma	0,228	0	0,009	0,924

Bu araştırmada sporcuların yaş ve cinsiyete göre spora katılım motivasyonu alt boyuttan elde edilen aritmetik ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmeden önce verilerin parametrik test varsayımlarını yerine getirip getirmediği incelenmiştir. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucu, verilerin normal dağılım göstermediği ($p < 0.05$); Levene testi sonucu, "arkadaşlık ($p = 0.19 > 0.05$)", "beceri gelişimi ($P = 0.43 > 0.05$)", "eğlence ($p = 0.199 > 0.05$)", "fiziksel uygunluk ($p = 0.52 > 0.05$)", "yarışma ($p = 0.92$)" alt boyutlarına ait varyansların homojen, "yaş ($p = 0.01 < 0.05$)", "başarı statüsü ($p = 0.01 < 0.05$)", "hareket ($p = 0.02 < 0.05$)", "takım üyeliği ($p = 0.01 < 0.05$)" alt boyutuna ait varyansların ise heterojen bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu hesaplamalardan sonra analizde kullanılan değişkenlerin normal dağılım göstermediği belirlenmiş olup cinsiyete ve yaş gruplarına göre spora katılım ölçeğinin hangi alt gruplarında farklılık olduğunu belirlemek amacıyla parametrik olmayan testler kullanılmıştır (Bkz. Tablo 3).

Araştırmada tenis sporcularının katılım motivasyonu alt ölçeğinin cinsiyet gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Buna göre cinsiyet gruplarına göre tenis sporcularının katılım motivasyonlarında "arkadaşlık, başarı/statü, beceri gelişimi, eğlence, fiziksel uygunluk, hareket ve takım üyeliği" alt boyutlarında bir farklılık olmadığı tespit edilirken, "yarışma" alt boyu-

tunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu sonuca göre kadın sporcular “yarışma” alt boyutunda erkeklerle göre spora katılım motivasyonlarının daha çok etkilediğini belirtmişlerdir (Bkz. Tablo 4).

Araştırmada sporcuların spora katılım motivasyonlarının yaşa göre karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda; arkadaşlık ($p=0.43>0.05$), beceri gelişimi ($p=0.85>0.05$), eğlence ($p=0.09>0.05$), fiziksel uygunluk ($p=0.26>0.05$), hareket ($p=0.85>0.05$), takım üyeliği ($p=0.41>0.05$) alt boyutlarında yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Test sonucunda başarı/ statü ($p=0.00<0.05$) ve yarış-

ma($p=0.01<0.05$) alt boyutlarında yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 5).

Farkın hangi yaş grubunda olduğunu tespit etmek için uygulanan Kruskal Wallis testi sonucunda, yaşları 10-13 ile 16-18 yaşları arasında olan sporcuların “başarı /statü ve yarışma” alt boyutlarının ortalamaları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$). 10-13 yaş grubundaki sporcular spora katılımında “başarı /statü ve yarışma” alt boyutlarında 16-18 yaş grubuna göre daha fazla güdülendiklerini belirtmişlerdir (Bkz. Tablo 6).

Tablo 4. Tenis sporcularının katılım motivasyonu ölçeği alt boyutlarının cinsiyet gruplarına göre fark kontrolü.

	Arkadaşlık	Başarı Statüsü	Beceri Gelişimi	Eğlence	Fiziksel Uygunluk	Hareket	Takım Üyeliği	Yarışma
Mann Whitney U	1842,000	1758,000	1920,000	1712,000	1892,000	1668,000	1880,000	1334,000
Z	-,592	-1,011	-,216	-1,252	-,345	-1,721	-,412	-3,204
Asymp. Sig. (2-tailed)	,554	,312	,829	,211	,730	,085	,680	,001

Tablo 5. Tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarının yaş gruplarına göre karşılaştırılması-1.

	Arkadaşlık	Başarı Statüsü	Beceri Gelişimi	Eğlence	Fiziksel Uygunluk	Hareket	Takım Üyeliği	Yarışma
Chi-Square	1,682	21,394	,315	4,803	2,654	,321	1,779	14,208
df	2	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,431	,000	,854	,091	,265	,852	,411	,001

Tablo 6. Tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarının yaşa gruplarına göre karşılaştırılması-2.

Yaş	N	Sıra Ortalaması	Yaş	N	Sıra Ortalaması
Arkadaşlık	10-13	88	Fiziksel Uygunluk	10-13	88
	14-15	18		14-15	18
	16-18	20		16-18	20
Başarı Statüsü	10-13	88	Hareket	10-13	88
	14-15	18		14-15	18
	16-18	20		16-18	20
Beceri Gelişimi	10-13	88	Takım Üyeliği	10-13	88
	14-15	18		14-15	18
	16-18	20		16-18	20
Eğlence	10-13	88	Yarışma	10-13	88
	14-15	18		14-15	18
	16-18	20		16-18	20

TARTIŞMA VE SONUÇ

Her bireyin farklı motivasyon unsurlarından etkilenerek spora katıldığı ve devam ettirdiği, bu nedenlerin ise yaş, cinsiyet ve deneyime göre farklılıklar gösterdiği göz önüne alındığında katılımın desteklenmesi konusunda farklılıkların tespit edilmesi önemlidir. Bu araştırma, tenis spor dalı ile uğraşan sporcuların spora katılım motivasyonlarını belirlemek, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre spora

katılım motivasyonlarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacı ile yapılmıştır.

Araştırmada performans tenisi yapan 126 sporcunun 56 ‘sı kadın, 70’i erkek sporcu olduğu, dolayısıyla erkek sporcuların fazla olduğu tespit edilmiştir. Koca (2006) Türk toplumunda erkek çocukların, erkekliklerini geliştirebilmeleri için aileler tarafından spora teşvik edilirken, kız çocukların ise bedenlerini ve kadımsı özelliklerini

korumaları için özellikle kuvvet gerektiren ağır yarışma sporlarından uzak tutulduklarını, bu yüzden kızların spora katılımının erkeklerden daha düşük olduğunu belirtmiştir (Koca, 2006).

Araştırma sonucunda tüm sporcuların beraber değerlendirildikleri “Katılım Motivasyonu Ölçeği” alt boyutları puanlarına ait betimsel istatistiklere bakıldığında, spora katılımlarında en önemli gördükleri motivasyonel faktörün “beceri gelişimi” olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Salguero ve arkadaşları (2004) İspanyol yüzücülerle yaptıkları çalışmada yaş ortalamaları 14 olan yüzücüler için en önemli alt boyutun beceri gelişimi olduğunu tespit etmiştir (Salguero, Gonzales-Boto, Tuero, Marquez, 2004). Şirin ve arkadaşları (2008), spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonu üzerine yaptıkları araştırmasında en önemli alt boyutun beceri gelişimi ve takım üyeliği olduğunu belirtmişlerdir (Soyer, Can, Güven, Hergüner, Bayansal-duz, Tetik, 2010). Altıntaş ve arkadaşları (2010) ise, 14 yaş ortalaması olan genç futbolcuların spora katılım güdülleri ve başarı algıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, en önemli spora katılım motivasyonlarının beceri gelişimi ve takım üyeliği alt boyutunun olduğu sonucuna varmışlardır (Altıntaş, 2010). Buradan performans sporcuları için spora katılım motivasyonunda “beceri gelişiminin” önemli bir faktör olduğunu ifade edebiliriz.

Araştırmada sporcuların spora katılım motivasyonlarının yaşa göre karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda, “başarı/statü” ($p=0.00<0.05$) ve “yarışma” ($p=0.01<0.05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Farkın hangi yaş grubundan kaynaklandığını test etmek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda 10-13 ile 16-18 yaş grupları arasında olduğu tespit edilmiştir. 10-13 yaş grubu 16-18 yaş grubuna göre başarı ve yarışma gibi motivasyonel faktörlerden daha fazla etkilendiklerini belirtmişlerdir. Diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir. Elde edilen bu sonuç literatürde yer alan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Örneğin Başar (2014), Türkiye’de sualtı hokeycileri ile yaptıkları çalışmada benzer şekilde yaş grupları arasında farkların olduğunu dolayısıyla yaşın katılım motivasyonu üzerinde etkisinin olduğu sonucuna varmıştır (Başar, 2014). Gould, Feltz ve Weiss (1985) ise, 8-19 yaş aralığındaki yüzücülerle yaptıkları çalışmalarında, 8-11 yaş grubunun arkadaşlık, takım üyeliği, statü ve beceri gelişimi alt boyutlarından etkilendirken, diğer

yaş gruplarının daha çok fiziksel uygunluk, yarışma ve eğlence alt boyutlarına önem verdiklerini belirtmişlerdir (Gould, Feltz, Weiss, 1985). Pehlivan’ın (2013), 10-15 yaş grubu 654 sporcu üzerine yapmış olduğu çalışmasında her iki grupta sporcuların katılım motivasyonları sırasıyla; branşında yükselmek, becerilerini geliştirmek ve kazanmayı sevmek olarak belirtmişlerdir (Pehlivan, 2013). Aynı şekilde, Brodtkin ve Weiss (1990), altı farklı yaş grubundaki yüzücülerle yaptıkları çalışmalarında yaşlar arasında takım üyeliği, eğlence, hareket/ aktif olma ve arkadaşlık alt boyutlarında anlamlı farklar olduğu sonucuna varmışlardır (Brodtkin, Weis, 1990). Öte yandan eğlence faktörünün küçük çocuklar ve büyük yetişkinler için en önemli bir motivasyon sebebi olduğunu, fiziksel uygunluk genç ve orta yetişkinler için önemli iken büyük çocuklar ve büyük yetişkinler için önemsiz olduğunu tespit etmişlerdir. Dolayısıyla Brodtkin ve Weiss (Brodtkin, Weis, 1990) spora katılım güdülerinin yaşlara göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Salguero ve arkadaşları yaş aralığı 8-22 olan, 204 erkek, 224 kız olmak üzere toplam 428 genç İspanyol yüzücüyle yaptıkları çalışmada, spora katılım motivasyonlarında yaşlar arasında farklılıklar olduğunu, 8-10 yaş grubu yüzücülerin daha çok eğlence, arkadaşlık, beceri gelişimi ve statü alt boyutlarının diğer yaş gruplarına göre ön plana çıktığını belirtmişlerdir (Salguero, Gonzales-Boto, Tuero, Marquez, 2004).

Bu araştırmaya katılan sporcuların spora katılım motivasyonlarında cinsiyete göre farklılığı test etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda kız ve erkek sporcular arasında “yarışma” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, kadın sporcuların spora katılım motivasyonu “yarışma” alt boyutunda erkeklere göre daha fazla etkilendikleri tespit edilirken, Şirin ve Arkadaşlarının (2008) yaptıkları çalışmada ise yarışma alt boyutu erkek sporcularda kadınlara göre daha anlamlı çıkmış, bu çalışmada da erkek sporcuların kadınlara göre daha fazla etkilendikleri ifade edilebilir (Soyer, Can, Güven, Hergüner, Bayansal-duz, Tetik, 2010) .

Kiper’in (2004) araştırmasında ise cinsiyetler arasında fiziksel uygunluk/ enerji harcama, eğlence, arkadaşlık, takım üyeliği/ takım ruhu ve yarışma alt boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur (Kiper, 2004). Öte yandan kadın ve erkek sporcuların her bir alt boyuta verdikleri cevaplar analiz edildiğinde araştırmaya katılan kadın spor-

cuların spora katılımında en önemli gördükleri faktörler sırasıyla ‘‘Becerilerimi geliştirmek istiyorum’’, ‘‘Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum’’, ‘‘Branşımda yükselmeyi isterim’’ ve ‘‘Hareketi severim’’ dir. şirin’in (2008) 12-15 yaş grubu futbolcu kadınların spora katılım motivasyonlarına yönelik çalışmasında ‘‘becerilerimi geliştirmek istiyorum, yeni beceriler öğrenmek istiyorum, iyi olduğum konuda bir şey yapmak’’ olduğunu belirtmişlerdir (şirin EF, Çağlayan SH, Çetin ÇM, İnce M, 2008).

Araştırmada, erkek sporcuların anketlere verdikleri yanıtlara göre spora katılımalarında en önemli gördükleri nedenler; ‘‘Becerilerimi geliştirmek istiyorum’’, ‘‘Branşımda yükselmeyi isterim’’ ve ‘‘İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim’’ dir.

Yapılan araştırmalar, spora başlangıçta motivasyonu etkileyen faktörlerin genellikle dışsal faktörler (sosyal konum, katılım için ailesinin ve arkadaşlarının desteği, antrenörünü sevmesi ve yüzme havuzunu kullanma imkanına sahip olması gibi), spora devam etmede ise içsel faktörlerin (fiziksel uygunluklarını ilerletmek ve becerilerini geliştirmek, heyecan ve meydan okuma isteği) önemli olduğunu göstermiştir. Takım üyeliği/ruhu, eğlence, başarı/statü ve hareket/aktif olma güdüleri öğrencilerin yaşlarının artmasıyla önemini kaybettiği söylenebilir. İnsanların yaşı ilerledikçe içsel güdülenmesinin azaldığı düşünölmektedir (Kazak, 2004).

Sözgelimi, Ryan (1997) dışsal faktörlerin genel olarak spora katılım için başlangıçta en önemli neden olduğunu, bununla birlikte içsel faktörlerin ise sporu devam ettirmede oldukça baskın olduğunu belirtmiştir (Ryan, Frederick, Lepes, Rubio, Shel-don, 1997). Aynı şekilde, Gould ve ark, (1985) ise elit sporcuların içsel motivasyonlarının yüksek, dışsal motivasyonlarının düşük olduğunu savunmuştur (Gould, Feltz, Weiss, 1985). Bu araştırmada tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarında ‘‘beceri gelişimi’’ gibi içsel faktörlerden etkilendikleri söylenebilir.

ÖNERİLER

Tenis spor dalı ile uğraşan sporcuların spora katılım motivasyonlarını incelemek amacı ile yapılan bu araştırmanın sonuçlarına bakacak olursak; araştırmaya katılan sporcular, spora

katılım motivasyon ölçeğinde en önemli gördükleri alt boyutun ‘‘beceri’’ gelişimi olduğunu belirtmişlerdir. Tenis sporu bireysel bir spordur ve temel becerilerin küçük yaşlarda doğru şekilde öğretilmesi önemlidir. Beceri sporcuda uzun sürede oturur dolayısıyla bir sporcunun yetişmesi uzun zaman alabilir. Antrenör ve sporcudan sabırlı olmak çok önemlidir. Tenis sporcularının yaş ve gelişim özellikleri, ilgi ve beceri düzeyleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış temel becerileri geliştirme antrenmanları farklı yaklaşım ve uygulamalarla (eğitsel oyunlar, yaşışmalar vb.) gerçekleştirilebilir.

Bu araştırma sonucunda yaşa göre spora katılım motivasyonunun değiştiği tespit edilmiştir. Çocuk istediği bir spora yeni başladığında sevdiği ve zevk aldığı için devam ettirir. Yaş ilerledikçe spor daha mücadeleci bir yapı oluşturur. Bu rekabet ve spordan alınan zevkin spora devam ve bağlılığı etkilediği düşünölmektedir. Bu nedenle tenis uygulamalarında farklı yaş gruplarının spora katılım motivasyonlarına göre hazırlanmış toya, akran eğitimi, spor eğitim modeli ve yaşışma-rekabete dayalı oyun yaklaşımı gibi farklı öğretim programlarıyla sporcuların uzun süre sporun içinde kalması ve ilerlemesi sağlanabilir

Araştırmaya katılan kadın ve erkek sporcular arasında ‘‘Yaşışma’’ alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Kadın sporcuların erkek sporculara göre daha çok yaşışma duygusu ile katıldıkları tespit edilmiştir. Yaşışma ve rekabete dayalı etkinliklerde erkek sporcular her yaş grubunda kızlara göre daha katılımcıdır. Antrenman programları düzenlenirken cinsiyete göre sporcuların motivasyonunun farklı sebeplerden etkilenebileceği dikkate alınmalıdır. Bir başka ifadeyle, her sporcunun spora katılma ve devam ettirme nedeni farklı olabilir. Bu nedenle çocuğun motivasyon nedeninin bilinmesi spora katılımını ve devamını sağlarken, bilinmemesi bireyin spordan uzaklaşmasına sebep olabilir. Özellikle spordaki devamlılığın sağlanması için sporcunun spora katılım nedenlerinin ortaya konulması gerekliliği unutulmamalıdır. Çünkü her spor dalında olduğu gibi tenis sporu da devamlılık ve sabır gerektiren bir spor dalıdır. Kadın ve Erkek sporcuların ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınarak Kadın sporcular Erkek sporcular kadar spora ve sportif ortamlara aktif şekilde katılmaları sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Acar Z (2012): "İlköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Ders Dışı Etkinliklere Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi", Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Altıntaş A (2010): Sporcuların Hedef Yönelimleri, Algılanan Güdülse İklimleri ve Algılanan Fiziksel Yeterliklerinin Cinsiyete ve Deneyim Düzeyine Göre Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın A (2001): Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Alfa Yayınları, İstanbul, s. 144.
- Başar O (2014): "Türkiye'de Sualtı Hokeyi Oynayan Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL
- Bayar P.(2010): Türkiye'de Kullanılan Egzersiz ve Spor Psikoloji Testleri. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.s. 61-62.
- Brodkin P, Weis MR (1990): Developmental Differences In Motivation For Participating In Competitive Swimming, Journal of Sport and Exercise Psychology, 12, 248-263.
- Gill DL, Gross JB, Huddleston S (1983): Participation Motivation In Youth Sport. International Journal of Sport Psychology, 14, 1-14.
- Gould D, Feltz D, Weiss M (1985): Motives For Participating In Competitive Youth Swimming. International Journal of Sport Psychology, 16: 2, 126-140.
- Kazak Z (2004): Sporda Güdülenme Ölçeği (SGÖ)'nin Türk Sporcuları İçin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 15(4),191-206
- Kiper H (2004): Eğitim Kurumlarında Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyete Ve Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Klint K, Weiss M (1987): Perceived Competence And Motives For Participating In Youth Sports: A Test Of Harter's Competence Motivation Theory, Journal of Sport Psychology, 9, 55-65.
- Koca C (2006). Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi. 17: 2, 81-99.
- Markland D, Ingledew DK (2007): Exercise Participation Motives, A Self Determination Theory Perspective. Intrinsic Motivation and Self Determination in Exercise and Sport. Ed.: M. Hagger, N. Chatzisarantis. Human Kinetics. 23-34.
- Oyar ZB, Aşçı HF, Çelebi M, Mülazımoğlu Ö (2001): Spora Katılım Güdüsü Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması, Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 12: 2, 21- 23.
- Passer MW (1982): Psychological Stress In Youth Sports. In R.A. Magill, M.J. Ash ve F.L. Smoll (Edt). Children in sport: A Contemporary Anthology. Champaign, IL: Human Kinetics. 356- 380.
- Pehlivan Z (2013): Okullar Arası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporu Bırakma ve Devam Etme Nedenleri, Spor Bilimleri Dergisi, 24(3), 2009-225.
- Ryan RM, Frederick CM, Lepes D, Rubio N, Sheldon KM (1997): Intrinsic Motivation Exercise Adherence. Journal of Sport Psychology, 28, 335-354 .
- Salguero A, Gonzales-Boto R, Tuero C, Marquez S (2004): Relationship Between Perceived Physical Ability And Sport Participation Motives In Young Competitive Swimmers, Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 44: 3, 294-299.
- Şirin EF (2008): Futbolcu Kızların (12-15 yaş) Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi, Sporometre, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), 1-7.
- Şirin EF, Çağlayan SH, Çetin ÇM, İnce M, (2008): Spora Katılan Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:3, Sayı:2.
- Soyer F, Can Y, Güven H, Hergüner H, Bayansalduz M, Tetik B (2010): Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7: 1, 225- 238.
- Tarhan S, (2004): "Farklı Yaş Gruplarındaki Lisanslı Tenisçilerin Reaksiyon Zamanlarının İncelenmesi " Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Eğitimi Yayınlanmamış Lisans Bitirme Tezi, Ankara.
- Umerzyski P (2003): "Altyapı Çalışmalarında Modern Yaklaşımlar Konulu Uluslararası Antrenör Gelişim Semineri Notları", Ankara.
- Wann DL (1997): Sport psychology. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall. pp. 158- 183.
- Weiss MR, Amorose AJ (2008): Motivational Orientations and Sport Behavior. Advances in Sport Psychology. Ed.: Horn, T. S. Human Kinetics, Inc. (3th Ed.) p.: 99-114.
- Weinberg R, Gould D (1995): Foundations of Sport and Exercise Psychology. Human Kinetics. p.: 60- 72.
- Yıldırım Y (2007): "Türkiye'de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ANKARA.
- Yılmaz V (2002): Çocuk Sporlarında Katılım Motivasyonu. Çocuklar Spora Neden Katılırlar? Atletizm Bilim ve Spor Dergisi, 2: 26- 38.
- Zorba E, İkizler C, Tekin A, Miçoğulları O(2005): Herkes İçin Spor, Türkiye, Morpa Yayınevi, İstanbul.